

REDACTIUNEA,
Tipografia și Administra-
țiunea

BRĂȘOV, Piața-mare 80.

Defecțiuni nefrancoate nu se primesc.
Manuscrisurile nu se restituie.

INSERATE:

Se primesc la Administra-
țiunea Brașov și la birou-
rile următoare:

Vienna la St. Petrus Noster, Halmaghi
Schulek, Szeifert Mosca. — În Buda-
pesta la Eckstein Bernat, Luitz Leo-
pold, Bloekner I.

PREȚUL INSCRATELOR:

Un șir pețit 20 bani pen-
tru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și învoială.
Reclame pe pag. a 3-a 1
air 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL LXXIII.

Telefon: Nr. 226.

"GAZETA" apare ZILNIC.

Abonamente pentru Austro-Ungar.

pe un an:

24 cor. pe 6 luni 12 cor. pe trei
luni 6 cor. — Nr. 1 de Duminecă:
patru cor. pe an.

Pentru România și străinătate:

un an 40 franci, pe șase luni 20
franci, pe trei luni 10 franci.

Nr. 1 de Duminecă 8 fr. an.

Se poate pronunța în toate officile
postale precum și la d-ii collector.

Abonamentul pentru Brașov:

La Administrațiunea "GAZETEI" pe
1 an 20 C. Pe 6 luni 10 C.
pe trei luni 5 C. Cu duse
acasă: Pe un an 24 C. Pe șase
luni 12 C. Pe trei luni 6 C. În com-
plut 10 bani. — Așteptă-mă
cât și inserțiile se plătesc în
avans.

Nr. 234

Brașov, Duminecă 24 Octombrie (& Noemvrie)

1910.

Lupta în comitatul Făgărașului.

Românii Olteni merg înainte cu bărbăție pe calea luptelor naționale. În vederea alegerilor de membri în adunarea comitatensă, cari vor avea loc în 9 Nov. c. au ținut o consfătuire bine cercetată, în care s'au fixat candidaturile în cercuri, luând cu toții obligământul a lupta pe cale legală, cu toate mijloacele permise, pentru reușita celor candidați și astfel pentru triumful cauzei naționale.

Românii Olteni, inteligenți și popor, fiți la locul vostru și de astă-dată! Ascultați glasul conducătorilor voștri, cari luptă pentru binele vostru și împliniți-vă cu scumpătate datorința națională, datorința românească!

Pentru orientare și pentru reușita mai sigură a luptei, fruntașii făgărașeni au dat următorul aviz:

Fraților alegători!

Abia câte-va luni ne despart de frumoasa învingere, raportată de domnii și bravii alegători români la alegerile de deputați dietali, care învingere a adus cinste Românilor din Jara Oltului, înaintea întregului neam românesc.

Acum stăm în preajma unei nouă lupte, tot atât de mărețe și de înverșunate pentru dreptul și demnitatea noastră:

Alegerea de membri în adunarea comitatului.

Mari interese comunale, bisericesti și școlare, apoi afaceri de câmp, de păduri și private se hotărăse în aceste adunări, dela cari adunări atârnă în mare parte binele și înaintarea comunelor și a școalelor și fericirea și bunăstarea locuitorilor din acest comitat.

Oare nu este dureros și rușinos ca în adunarea comitatului Făgăraș, unde Românii sunt 80 (optzeci) de mii, pe lângă 5—6 mii de alte neamuri, Românii să fie în minoritate? — Atârnă deci dela demnitatea și ținuta alegătorilor români, ca să fie stăpâni la ei acasă, sau nu?

Acum, *Miercuri în 9 Noemvrie* st. n. a. c. se vor ținea alegerile de membri în adunarea comitatensă (comisia municipală).

Avem nădejdea, că fie-care alegător va fi la locul său în această zi, ca să-și facă datorința de român, pentru cinstea lui și a neamului, — și nu se va lăsa nici unul nici infriecat, nici cumpărat.

Subscriși am candidat pentru cercurile electorale pe următorii alegători:

Tohanul vechiu:

Hamza Ioan, protopop, Dr. Hoană Hilarie, adv., Brumboiu Moise, preot.

Șinca veche:

Fulicea Ion, preot, Boer George, econom (Ohaba), Bărsan Ioan, econ., (Șinca veche) Bărbat Dumitru, preot.

Veneția inferioară:

Halmaghi Ștefan, preot, Popița Ion, preot, Popenețiu Iacob, Oana Zosim, (Pârâu).

Mărgineni:

Dr. Negrea Camil, Dr. Pandrea Liviu, Fulicea Alexandru, Pandrea Nicolae

Voila:

Șerban Alexandru, preot, Opreș Ioșif, preot, Pureș Ioan, preot, Vijoli Nic. preot.

Lissa:

Dr. Ganea George, Cațaveiu Ioșif, preot, Negrea Valeriu, preot.

Arpașul inferior:

Negruiu Aurel, sen. Trandafir Dragomir, preot, Maneuția Ilie.

Viștea inferioară:

Borzea Nicolae, protopop, Făgărășan Solomon, preot, Nicoară Mateiu, Dr. Moldovan George.

Scoreiu:

Mandea Dumitru, preot, Solomon Nicolae, preot, Ioan Pop David, preot.

Vajdarecea:

Maximilian Recean, preot, Dejenariu Ioan, contabil, Prună Sofron, inv., Motoc Maxin, preot.

Iubiților alegători!

Vă punem la suflet, că în aceste împrejurări grele să fiți unul ca unul, și să votați toți pentru candidații noștri. Grupați-vă deci cu toții frățeste și cu însuflețire în jurul oamenilor și conducătorilor voștri!

Făgăraș, în 4 Nov. n. 1910.

Iacob Macaveiu, Dr. Neculae Șerban, Dr. Iancu Metianu, Neculae Borzea, Ioan Hamza, Dr. Pompu German, Dr. Teodor Popescu, Dr. Hariton Pralea, Dr. Octavian Vasu, Dr. Camil Negrea, Dr. Liviu Pandrea, Dr. Ioan Neamțu, Dr. Iuliu Decean, Nicolae Stanciu, Victor Vulcan, Aurel Negruț, Matei Nicoară, Ilie Maneuță, Trandafir Dragamir, Basiliu Vasu, Maximilian Recean, Nechit Lelut, Ioan Pop David, Pavel Borzea, George Vasu sen., George Vasu jun., Maxim Motoc, Neculae Mandea, Sofron Prună, Alexandru Popa, Ioșif Cațavei, Valeriu G. Negrea, Alexandru Șerban, Neculae Aron, Ioan Fulicea, Ioșif Opreș, Iacob Popenețiu, George Comaniciu, Mihail Ganea, Ioan Popița, Ștefan Halmaghi, George Bărescu, George Sglimbea, Septimiu Popa, David Chiujdea, Ioan Crișan, Dumitru Bărbat, George Boeriu, Ion Fulice, Ion Bărsan Ambrosie Bărsan, Halmaghi Ștefan, Ion Popița, Iacob Popenea, Oana Zosim.

Un nou proces pentru agitație. Un nou și putem zice monstru proces de agitație este în curs în comitatul Târnavei-mici.

Treizeci și doi români, locuitori în Sâncel sunt acuși pentru agitație în contra națiunii maghiare, comis prin cântarea »Deșteaptă-le române» și prin strigarea cuvintelor »Români suntem și chiar să nu învingem și chiar să ne omoare, ca Români murim» și »Jos cu Ungurii, în Târnava cu ei».

Faptul s-ar fi întâmplat în 31 Maiu 1910 sara și noaptea, în momentele plecării alegătorilor români la alegerea de deputat în D-Sân-Mărtin.

Contra actului de acuză, vrednicul avocat din D-Sân-Mărtin, d-l Dr. Romul Boilă a înaintat excepțiunile la tribunalul din Ibașfalău.

În urma acesteia se va fixa ziua de pertractare la tribunal.

În era »impăcării» așa ceva tocmai se potrivește!

Friguri de organizare.

O seamă din preoții noștri mai tineri, neavând bag seamă lucruri mai importante, au aruncat un bolovan în apă, bolovanul *organizării*. Dacă îi întrebi ce vreau, ce scopuri urmăresc? nu sunt în stare să-ți spună nici un program de lucru folositor pentru ei și pentru biserică.

Biserica noastră ortodoxă cu organizarea ei actuală — zice-se — nu le dă destul teren de lucru, și ei sunt dornici de lucru. Oficiul parohial, postul onorific de director școlar, membru în comitetul și sinodul protopopesc, membru în scaunul protopopes, conducător și președinte natural al sinodului parohial și al tuturor lucrărilor din parohie — toate aceste »oficii bagatele» le-au absolvat, n-au ce mai lucra, deci organizare și iarăși organizare.

Raționiciile sunt în regulă, e în regulă arhiva, au publicat deja monografia comunei bisericesti, au regulat chestia dărilor, a echivalentului, a cărții funduare, a catastrului și condica parohială e plină de evenimente mari, plătuite de capul D-lor și duse la îndeplinire cu o admirabilă tactică. Nu mai sunt certe în popor, parochiile nu mai au nici un imposit neachitat, fondurile cu diferite meniții sunt plasate bine în hârtii de stat și în pământuri rentabile, totul e făcut, e dat gata și a rămas — organizarea.

Nu știi să compătimesti pe inițiatorii organizării, ori să-ți se urce sângele în cap de durere și mâhnire, văzând atâta ușurință, atâta nesocotință dela niște oameni relativ tineri și dela cari biserică ar fi în drept să aștepte alte lucruri mai bune și mai de folos.

Și pentru-ce toate acestea?

Pentru că unuia nu-i succede să intre în sinoadele diecezane ori în congresul național, altuia, că autoritatea bisericesti nu poate da în cap protopopului ca să-i încredințeze lui conducerea, și altuia, că vezi Doamne, el scriitorul, el iscusitul și sfătosul, n-a ajuns încă, ca să se orienteze lumea după capul și vederile lui. Așa s-au născut frigurile de »organizare» pe la Timișoara și au trecut și la noi în Ardeal, cuprinzând din norocire numai pe câțiva inși, cărora modestia ar trebui să le dicteze să mai aștepte nițel, deoarece nimeni n-a ajuns imediat după părăsirea băncilor școlare pe fuștelul de-asupra al scării ierarhice.

Am avut ocaziune să întreb pe unul din aderenții mișcării, și să îl ispitesc, ce vrea el și ortacii lui, prin poreclita organizare, și drept mărturisind, strâns cu ușa, n-a avut altceva de spus, decât, că la Conzistorii nu merg trebile prea bine, judecățile nu se dau în grabă, sunt multe impozite și plata preoților e prea mică și cei dela cârma bisericii nu fac demersuri la guvern, ca

să li-se dea plată mai bună și quinzenii ca la învățători.

Prin organizare speră, că ajung la creangă verde. Bătrânul Gavriil dela Unguraș, și cu tânărul Eugeniu dela Vărd, au să redacteze memoriile la guvern, organizarea lor se va face cu statute aprobate de guvern, cu desconsiderarea statutului organic și vor croi stări nouă, cum n-au mai fost și nu s-au mai pomenit.

Bătrâni și tineri deopotrivă sunt ridiculi, dacă se hrănesc cu atari nădejdi. Preoții diu tractul Sibiiului și cei din cel al Săliștei și al Oșorheiului, cu glas unanim s-au și ridicat împotriva acestor porniri herostratice, și sperăm, că vor amuți toți Eugeni mărunți în fața acestor hotărâri, dar mai ales în fața advertisementului, ce li-s'a dat de către forul suprem administrativ, care este consistorul metropolitan.

Biserica noastră dă cel mai larg și cel mai bogat teren slujitorilor săi și dacă ea nu le poate da și pâne mai albă, cum ar dori să le dea, vina nu este a conzistoriilor ci și a împrejurărilor vitrege în care trăim. Arhiepiscopii noștri, cum m-am informat, au făcut de mult demersuri, ca să se schimbe situația materială a preoțimei noastre muncitoare.

Până acum avem numai promisiuni și dacă nu azi, apoi mâne, guvernul va trebui să se achite de promisiunea dată celor mai înalți dignitari bisericesti. Să fim deci cu cuvenită răbdare, să caute preoții noștri să se informeze bine despre pașii făcuți și apoi să alunece pe povârnișul păcatului de a lovi în instituțiile noastre cardinale.

Dacă sunt greșeli la centrele episcopesti, să le arete, să ceară sanarea lor prin reprezentanții lor legali din sinoadele diecezane și dacă după repețite cereri nu vor afla vindecare, să se adreseze la forul suprem, la Conzistorul metropolitan, de unde de bună seamă se va face totul pentru îndreptarea lucrurilor.

Numai cât la aceasta se cere curajul civic, să spună pe față doleanțele și să dovedească ceea ce spun.

În biserică apuseană preoțimea nu are nici pe departe rolul și tere-nul de activitate, care îl are preoțimea noastră, dar disciplina și simțul de ordine le impune cea mai mare rezervă.

La noi orice băiețandru abia eșit de pe băncile școlaii, se crede cel mai chemat de a cârmi biserică. Apoi așa nu merge, domnilor. Preste 5—10 ani voi înși-vă vă veți căi, că ați dat cu băta în baltă și voinde să stropiți pe alții cu noroiu, deocamdată noroiul s-a așezat pe vestmântul vostru. Vedeți și il curățiți, ca să nu vie alții să vi-l curețe cu aplicarea normelor disciplinare.

Argus.

Compromisul în chestia plăților în numerar. Din Viena, din isvor afirmative autentice, se asigură, că între cele două guverne cu privire la plățile efective ale băncii naționale comune, s-a încheiat un compromis de următorul înțeles:

Se recunoaște necesitatea plăților în numerar din partea băncii austro-ungare, și se încredințează banca comună a aviza guvernele, când ea va afla potrivit timpului pentru începerea plăților, conform constelațiilor financiare generale. Guvernele atunci vor avea datorința a aviza despre aceasta parlamentele lor.

Prin acest compromis, chestia plăților în numerar s-ar scoate din cadrul divergențelor politice și ar rămânea o chestie financiară-politică, nesupusă fluctuațiilor și schimbărilor politice.

Alegerea pentru dieta provincială a Austriei de jos, în cercul Leopoldstadt din Viena, devenit vacant prin moartea lui Lu-egeer, s'a făcut ieri și după o luptă crâncenă creștinii — sociali — luegeriști — au fost învinși de socialiști. S'a ales socialistul Franz Schumayer cu 12,761 voturi, față de creștin-socialul Franz Preyer, care a întrunit 11,625 de voturi.

Camera Croației. Noua cameră a Croației va fi convocată în sesiune pe 21 Noembrie c. Din cei 88 de membri ai camerei 65 sunt Croați, 22 Sârbi și un Jidan. După ocupațiunile deputații se împart astfel: 33 avocați, 13 preoți, 5 profesori de universitate, 5 ziaristi, 8 proprietari, 2 farmaciști și 3 medici etc.

Până la întrunirea camerei decurg tratative pentru o înțelegere oarecare între ban și partidul coaliționist croato-sârb. Partidul banului e sprijinit de 6 deputați sârbi, de cei 9 deputați ai partidului popular și o parte bună a viriliștilor.

Esterne.

Noul guvern al Franței. Criza guvernului francez s'a sfârșit. Briand și-a alcătuit cabinetul astfel:

Președinția, internele și cultele d-l Briand; justiția d-l Theodor Girard; externele d-l Pichon; războiul generalul Brun; marina amiralul Lepeyrière; instrucțiunea publică d-l Maurice Faure; finanțele d-l Klotz; comerțul d-l Jean Dupuy; agricultura d-l Reignaud; coloniile d-l Morel; munca d-l Lafferre; lucrările publice d-l Puech. Subsecretarii de stat: la marină d-l Guysfau; la finanțe d-l André Lefèvre; la război d-l Noulens; la artele frumoase d-l Dujardin Beaumetz.

Noul guvern a ținut primul conziliu ministerial, cu care ocaziune, Briand a rostit un mare discurs, în care a declarat, că va rămânea și pe viitor credincios principiilor sale și va perzeca pe roia-lisții fără cruțare. A zis între altele și aceea, că în secolul al XX-lea nu mai este permis nici să se vorbească despre altă formă de guvernament decât de cea repu-

blicană, mai ales acum, când popoarele din Europa se silesc din toate puterile să împuțineze regatele.

Recunoașterea republicii portugezeze. Anglia, America, Spania și Italia, au recunoscut definitiv pe calea rezidenților lor, proclamarea Portugaliei de republică.

Țarul în Potsdam. Țarul Rusiei a sosit ieri în Potsdam, ca să facă vizita anunțată împăratului german. Țarul rămâne în Potsdam câte-va zile.

Din incidentul acestei vizite ziarul „Norddeutsche Allg. Ztg.” scrie între altele următoarele:

»Răspunde unei tradiții între Germania și Rusia ca suveranii celor două imperii să se întâlnească câte-odată personal. Acest obicei a fost tot-deauna spre folosul țărilor respective și păcii mondiale. Suntem convingși, că și din apropiata întrevedere între suveranii ambelor imperii va emana rezultate folositoare pentru concordia dintre cele două mari monarhii vecine și prin această concordie pentru pacea și liniștea Europei».

Adunarea generală

a Reuniunii învățătorilor gr. cat. din Arhidieceză.

(Urmare și fine.)

Banchetul. — După ședința I, la oarele 1½ s-a ținut banchet, adică să-l zicem masă comună în sala otelului »Univers« cu 120 tăcămuri. Au participat între alții Rvd. d-n George Muntean, canonic, d-l inspector Iuliu Bardossy, prof. Dr. Rațiu și a Șirul toastelor l-a început d-l prezident Negruțiu închinând păharul întru sănătatea patronului reuniunii, Excelența Sa d-l Mitropolit. Mai vorbesc: G. Munteanu, Bardossy, Ungureanu, N. Pop, prof. Dr. Rațiu, Idu, Șuteu. După banchet la oarele 4 se începe:

Ședința II.

În această ședință s-au desbatut cuprinsul diferitelor rapoarte a comisiunilor esmise.

Așa comisiunea pentru înființarea orfelinatului dă de știre, că de un an de zile s-a adunat un fond de 700 cor. — relativ foarte mic, dacă ne dăm seamă că sunt peste 550 învățători în arhidieceză. O idee fericită a avut inv. V. Idu la banchet, când a adunat pentru orfelinat în câteva clipe frumoasa sumă de 60 cor. și cum spunea dânsul: »strop cu strop, fac al mărilor potop«; bine ar fi când s-ar folosi totdeauna astfel de ocazii de a aduna câte ceva fie și strop numai, ca cu timpul să vedem realizată această măreață idee. Statutele orfelinatului se vor desbate definitiv în adunarea generală din anul viitor.

Comisiunea esmisă pentru revizuirea socotelilor »Foi Școlastice« raportează că acestea sunt în ordine. Organul apare în 1100 exemplare. Abonamentele incurg foarte neregulat, așa încât ca să se poată susține foaia, să face în continuu împrumut

la fondul Reuniunii. S-a accentuat dorința ca în loc de 1100 exemplare, foaia să se tipărească numai în jumătate atâtea și pe viitor să se spezeze numai la adresa abonenților și adreselor sigure, ca să se cruțe cheltuielile enorme ce sunt împreunate cu redactarea, resp. editarea organului oficios.

Să decide, ca foaia să apară și în viitor, apoi să se voteze mulțămită protoco-lară colaboratorilor foii și anume d-nilor: prof. Dr. I. Rațiu, Octavian Popp, Marian Sas, Tr. Șuteu și Grațian Capătă.

S-a votat pentru augmentarea bibliotecii centrale și în acest an suma de 200 cor.

Între altele decisiuni mai însemnate este vrednic de amintit hotărârea luată în scopul despărțirii cantoratului de docentură. Consistorul nostru încă va trebui să se ocupe serios cu cauza aceasta, căci Ministrul cultelor prin rescriptul său a cercat toate superioritățile bisericesti a da porunca, ca învățătorii în oarele oficiale să nu mai fie subtrași dela prelegeri pentru a îndeplini funcțiuni cantonale. Este și sosit timpul de a elibera pe învățător de această sarcină, ca să poată desvolta mai multă activitate pe terenul economic, financiar și social.

După-ce regulamentul pentru administrarea școlilor populare, dat de consistor în a. 1876 nu mai corăspunde cerințelor de azi, s'a cerut edarea resp. compunerea unui regulament nou, precis, în care să se stabilească drepturile și datorințele factorilor ce au de-a face cu școala, d-nul director al pedagogiei și prezidentul Reuniunii ne-a surprins cu vestea, că leja este încredințat dânsul cu compunerea aceluia regulament din partea senatului școlastic arhidiecezan.

Spune mai departe, că voină a face un lucru bun și desăvârșit, va chema la o anchetă în centru și câțiva învățători, să-i fie întru ajutor. Reuniunea a și emis din anul său 6 dintre cei mai aleși învățători. Ne bucurăm mult, că la lucruri de acestea nu să mai purcede ca în trecut, să se mai facă lucruri ce ne priveșc pe noi: *de nobis sine nobis*.

Aceasta învoire avem să o mulțumim vrednicului prezident d-l Negruțiu. Altă hotărâre mai însemnată este aceea, de a se face bibliotecă pe lângă toate școlile: din luxele de înscriere ale școlărilor, ca în felul acesta să facem iarăși un pas însemnat înainte.

A preocupat adunarea și chestiunea manualelor de școală, căci în privința aceasta noi gr. catolicii stăm cât se poate mai rău, având numai câte-va manuale potrivite până astăzi.

La propunerea inv. Tr. Șuteu s'a decis a să face pașii de lipsă, pentru simplificarea și unificarea terminologiei școlare-scientifice, tot astfel și în ceea-ce privește activitatea uniformă a despărțimintelor.

Neputân-du-să eshauria toate punctele ședinței, câte-va mai neînsemnate au trebuit amânate pe a doua zi. *Ar fi de dorit, ca pe viitor adunarea să fie conchemată pe două zile, căci fie-care s'a putut convinge, că într-o singură zi este imposibil a pertracta fundamental atâtea chestiuni însemnate și astfel membrii să-și poată întocmi treburile de așa și să-și aranjeze afacerile pe acasă pentru două zile.*

Acestea pe scurt luate au fost chestiunile ce au preocupat adunarea generală din acest an a Reuniunii, la tot cazul că vedem un interes îmbucurător și progres față de anii precedenți.

Ca în tot anul, așa și acum elevii institutului pedagogic s'au îngrijit a ne face petrecerea în Blaj plăcută, a ne procura distracție pe câte-va clipe, aranjând seara o producțiune — serată, cu un bogat program. Toate punctele au fost executate cu precizie, să vede că domni profesori să interesează mult, de a da viitorilor învățători o creștere și cultură cât mai intensivă. Am auzit câteva puncte de orhestră, de cor, declamări și mai mult ne-a plăcut dizertația elevului I. Pop, despre *lovărășii școlare*, o temă de actualitate foarte mare. Cred, că aceasta dizertație se va publica și în F. Scol. S'a încasat total 180 cor., sumă ce se va folosi pentru augmentarea bibliotecii.

Cu acestea imi încheiu raportul și cred, că la anul, voi fi norocos a vă raporta despre adunarea noastră tot astfel de lucruri și încă poate cu mult mai bune.

Corespondentul.

ȘTIRI.

— 23 Octomvrie v.

Adunarea Societății teatrale. Cum am anunțat la timpul său, »Societatea pentru fond de teatru român« ține mâne, Duminecă, la oara 3. p. m. o adunare generală extraordinară, în sala festivă a gimnaziului de aici. Adunarea a fost convocată și va fi condusă de prezidentul Societății, dl Dr. Ioan Mihu,

Salutăm adunarea și dorim succese desăvârșite lucrărilor ei!

Postul de protopresbiter al Brașovului. Pentru întregirea postului de protopresbiter al tractului Brașov s'a publicat concurs în »Tel. Rom.« Terminul de concurs este 45 de zile de la publicare. În concurs să arată dotațiunea, ce este împreunată cu acest post. Cererile au să fie înaintate la Consistorul arhidiecezan.

România în Orient. O casă industrială din România a primit dela ministerul lucrărilor publice turcesc încredințarea, ca să perforeze fântâni arteziane în Jemen și Asiria.

FOILETONUL GAZ. TARNS.

Despre regi.

Dăm astăzi celelalte cugetări, ale Carmen Sylvei, despre chemarea Regilor și despre sarcinile mari ale Domniei moderne.

Mărire și prăbușire.

Moise, Carol cel Mare, Harun al Rașid, Napoleon au răsărit o singură dată în mijlocul unui popor, dar ei și-au aruncat razele de lumină asupra omenirii întregi și au schimbat evoluția generală prin extraordinară putere a spiritului lor. Dânsi erau productul propriului lor popor, precum o bună predică e făcută de întreaga comunitate religioasă și de sentințele ei. Tot poporul, dinaintea și din urma lor, a contribuit să producă pe acești unici oameni în măreția lor toată.

Dar nici popoarele nu pot suporta un lanț de genii în fruntea lor, ele trebuie să se mai poticnească uneori, după ce au atins o culme. Atunci, popoarele au nevoie numai de mâni răbdătoare, care să le conducă mai departe, până ce va veni iarăși vremea unui mare avânt. Grecii, Italianii, au avut un singur Pericle

și un singur Medici. Iar cea ce a'u grupat în jurul acestora, nu s'a mai repetit în sânul aceluiaș popor. Dar un geniu nici nu apare singur decât foarte rar, cu el deodată, genile înfloresc în toate direcțiunile și-și dau mâine, pentru a merge înainte. Și atunci întreaga omenire colaborează la opera lor; este o înviere și o înflorire necontenită, precum este recolta florilor, precum este recolta grâului sau vaurile apelor mari. Tot astfel, prăbușirea este inevitabilă ca și cutremurul, care prăpădește totul. Iar atunci iarăși trebuie să colaboreze toți împreună, cu știrea lor sau în neștire. Domnul cel slab se arată tocmai atunci, când poporul său nu poate sau nu trebuie să scape din mrejele unei vremi de mari pătimiri; cuceritorul, care înăbușe totul, servește numai scopului de-a împinge o civilizație acolo, unde ea ar ajunge prea încet pe calea pașnică și chiar greșelele trebuie să ducă la cel mai mare bine. Oare exilările edictului de Nantes și acele exilări în Siberia n'au provocat evoluția cea mai mare, n'au aruncat pe cei mai buni oameni ai poporului în pustie, ca pe o sămânță roditoare în pământul nelucrat?

Cuceritorii.

Multă lume rătăcește, pricepând gre-

șit momentul și însemnătatea lui. Dar vai de Regele, care pate una ca asta! Dacă el pricepe greșit, își poate osândi poporul la mari suferinți, cari n'ar fi trebuit încercate, dacă Regele ar fi fost mai prevăzător.

Până la un punct, fiecare om aparține vremii sale și nu poate scăpa de ea. Câte unul trece și înaintea vremii sale, ceea ce este o nenorocire pentru dânsul, căci va fi bătut cu pietre, dar în schimb el devine conducătorul inconștient al omenirii întregi și al timpului său întreg. Numai cât trebuie să se țină bine și să se lase chiar bătut cu pietre pentru marele său gând.

Iuliu Caesar nu s'a putut ține nici el mai mult timp, decât a fost purtătorul civilizației.

În fond, este cu totul indiferent, dacă un popor se mărește în afară. Asta se poate numai în treacăt și cuceritorul, de cele mai multe ori, își vede opera prăbușindu-se.

Dar important este, ce fel de puteri se descătușează în astfel de lupte. Pentru Italia, năvălirea Lombarzilor a fost mântuirea; ei aduseră, în decadența italiană, sânge nou și energie germană. Iar Longobarzii nici nu presimțeau, că vor trebui să primească înalta civilizație romană.

Imigranții nu știu, ce influență va exercita asupra lor populația băștinașă. Ei nici n'o cunosc. Nu poți cunoaște un popor, a căruia limbă nu o vorbești. De aceea este important, ca Regele să cunoască popoarele, cari îl inconjoară. Aceasta este una din marile probleme ale Regilor, iar faptul că ei se numesc frați între dânsii, are un înțeles adânc.

Pentru popoare această datină însemnează: pacea.

Regele și poporul său.

Plină de duioșie este legătura dintre Rege și popor, când ei sunt uniți și se iubesc unul pe altul. Acesta-i idealul înfăptuit. Profunda încredere de copil a poporului și dragostea jertfitoare a Regelui dau o prieliește, care poate să te umple de bucurie. Câte odată, Regii suferinovați de căderea popoarelor proprii, dar și popoarele sunt adeseori vinovate de căderea Principilor, din cauza egoismului și lăcomiei supușilor. Aceștia devin lingușitori ordinari, numai să stoarcă ceva pentru ei înșiși, iar astfel ei întunecă pe Domnul lor, împiedecându-l a cunoaște adevărul, numai ca dânsii să pescuiască în apă turbure. Astfel de oameni apoi își merită Domnii, pe cari ei singuri și i-au format.

Concertul d-rei Delavrancea în Viena. Sâmbătă în 29 Oct. c. a dat *d-ra Cella Delavrancea* un concert în Viena, cu un succes desăvârșit. În anul viitor vom da un raport despre acest concert.

Germanii din România. Dr. Emil Fischer scoate în curând o lucrare «Die Culturgeschichte der Deutschen in Rumänien». Lucrarea apare în editura W. Krafft din Sibiu.

Concert. Comitetul local al reuniunii regnicolare «Crucea Roșie» aranjează în 17 Decembrie a. c. st. n. în sala Redoutei un concert, al cărui program se va publica în curând. Din motivul acesta sunt rugate onor. dame din comitet a se prezenta în 7 Noembrie a. c. la 4 oare p. m. la o întrunire, care va avea loc în sala de ședințe a comitatului. Pentru prezidență: Muntean, notar comitatens, secretarul reuniunii.

Un țaran român vrednic. Din *Cicâu*, o comună românească aparținătoare fostului scaun al Arieșului, ni-se scriu următoarele:

În anii precedenți oamenii comunei Cicâu în continuu au fost ispitiți să primească școala de stat sau comună, dar împotrivindu-se li s-au închis școala gr. cat. ca necorespunzătoare. La sfatul și insistența protopopului și a preotului s-au înduplecat bieții oameni și au hotărât un arunc de 7000 cor. — comuna cam de 120 fumuri — au cumpărat internul cel mai frumos în comună și astăzi au școala cea mai frumoasă în tractul Arieșului. Acum vine d-l inspector reg. școl. și insistă de nou pentru școala de stat. Poporul nu se învoeste, ci stă pe lângă școala confesională, iar inspectorul amenințând că nu li-se va da ajutor de stat — în trecut au avut — se școlă un Român și zice: »Dar noi nu dăm dare și nu ne dăm feciorii cătane și apoi numai la Unguri să dați? Și Românii trebuie să capete... Aceasta s-a întâmplat în adunarea de popor, unde a mers d-l inspector incognito, nu a fost nici un cărturar român și apoi totuși zic dumnealor, că numai cărturarii agitează în popor. Pot vedea că și țaranul e conștios de sine și el vede, cum îi trag darea grea și în schimb nu capătă nimic. La finea adunării luând inspectorul un proșol că nu voesc școala de stat nici comună, se duce și omul amintit să subție, atunci îi zice: »Ez úgyes ember«. (Acesta e om vrednic). Iată, dacă te ști valoarea, te stimează și contrariul tău. — N.

Apel! Deoarece în anul curent linia telefonică, care duce la casa de pe Postovar (Schuler) a fost adeseori stricată prin ruperea sârmei și prin spargerea izolatoarelor de porcelan, și deoarec ea afară de aceasta în multe rânduri semnele de marcare precum și tablele, care indică drumurile de pe teritoriul secțiunii, au fost nimicite în mod dur, fără ca să fi răsușit până acum a afla pe făptuitori, secțiunea subsemnată pune un premiu de 20 Coroane pentru indiciile, care să poată conduce la pedepsirea celor vinovați, și roagă pe onoratul public a o sprijini pentru a da de urma făptuitorilor, prin comunicarea observațiilor, care ne-ar putea duce la rezultat.

Secțiunea «Brașov» a reuniunii carpatine din Transilvania.

Regii moderni.

Au trecut vremurile, când o clasă putea să se încumete a privi cu dispreț la cealaltă clasă, parcă aceasta ar fi inferioară.

Regii nu mai vorbesc de la distanță cu supușii lor, dar nici supușii nu mai așteaptă, ca tot binele să se reverse din mâinile Regilor. Popoarele au înțeles și ele, că înșile au îngrădit atât de mult puterea Regilor, în cât aceștia nu mai sunt în stare a le face atâta bine ca odinioară. Nu mai este plină punga, care se arunca altă dată, nici paharul de aur al cântăreților, nu se mai poate umple până în vârf cu galbeni, pentru-că lista civilă arareori mai pune la îndemână așa de mulți galbeni și cel mai înalt slujbaş al Statului are de cele mai multe ori o leață îndestulătoare.

Dar Regii tot mai pot să dea încă un ajutor moral, prin dreptate și blândete și înțelepciune, cari nu pot fi nici reduse, nici influențate.

(Va urma.)

Tăiat de trenul ministrului. Sub acest titlu »Libertatea« scrie, că la inaugurarea gimnazului reformat, ministrul de culte a venit la Orăștie cu un tren separat. Ne fiind loc în gară, trenul ministrului a fost trimis la Pișchi. Din gara Orăștiei însă n-au fost avizați cantonierii despre întoarcerea trenului, ca să închidă rampele trecătorilor. Și astfel s-a întâmplat nenorocirea, că junele român de 21 ani, Mihaiu Ripoșan, unicul fiu al unui tată bătrân de 60 de ani, a fost tăiat de tren și omorât cu amândoi boulenii. Căci fiind la trecătoare tufe de acății, nenorocitul n-a putut vedea trenul ce se apropia și a fost călcat de mașină tocmai pe șini. De luni până Miercuri a stat cadavrul în câmp, căci autoritățile abia atunci și la rugarea bătrânului tată au binevoit a ieși la fața locului. Foile ungurești scriu minciuna, că tinărul a trecut cu puterea, forțând barierele, și că nu trenul ministrului, ci un tren de marfă l-ar fi omorât.

Exsultanul Abdul Hamid. Atacurile de nervi, de cari suferă fostul sultan revin acum în măsură mare, și cei din anturagiul său se tem, că va urma o catastrofa. Medicii și îngrijitorii au multe greutăți cu exsultanul din cauză, că se teme grozav de conjurațiuni contra lui. Într-o zi, voind un medic să-i introducă în ureche un tub de auz, ca să se poată înțelege mai ușor cu el, sultanul a devenit rabiatic, și înjura pe medicul zicând, că acesta vrea să-l asasineze. Exsultanul doarme foarte neliniștit. Medicii i-au interzis umbilările prin grădina. Știrile din urmă spun, că în tot minutul îi se poate aștepta moartea. Vila Alatinii e strict păzită.

Starea Mostenitorului de tron al Sârbiei. Starea sănătății principelui moștenitor al Sârbiei, s'a înrăutățit în timpul din urmă, constatându-se mici neregularități la inimă provenite din debilitarea acesteia.

Vară și iarnă. Din Ujtatrafred să vestește, că pe acolo de alaltaeri ninge din greu. Intreg ținutul din jurul munților Tatra e acoperit cu zăpadă. Pe dealtă parte din Csáktornya se scrie, că după un timp senin și frumos, alaltaeri pe la amiază s'a descărcat o furtună vărată cu fulgere, trăsnete și grindină.

Aviatică. Marconi inventatorul telegrafului fără sarmă, a început a se ocupa cu aviatică. A declarat mai multor corespondenți de ziare, că se ocupă cu pregătirea unui aparat, cu care se va putea ridica foarte iute în aer. După a lui părere, toate aparatele de sburată, ar trebui să provăzute cu aparate de telegrafie fără sarmă. — Din America să scrie, că directorul poștelor din Washington a autorizat pe aviatul Mac Curdy, ca Sâmbăta să ia expedițiile postale de pe vaporul «Augusta Victoria» și să le ducă în aeroplan, la oficiul postal din New-York. Aceasta ar fi deci prima poștă sburătoare.

Muzica militară va concerta Duminecă în 6 Nov. la 8 oare p. m. în restaurantul «Transilvania». Intrarea 60 bani.

Pentru locuitori în orașe, amplotași etc. cari în urma ocupației sedentare și a muncii spirituale încordate sufer de nemistuire, prafurile Seidlitz ale lui Moll sunt o doctorie de ceaă indispensabilă, în urma efectului disolvant și regularea funcționării stomacului. Pretul unei cutii 2 cor. Se trimite zilnic prin poștă cu rambursă de farmacistul A. Moll, k. k. liferantul curții din Viena I. Tuchlauben 9. În farmaciile din provincie să se ceară preparatul A. Moll, provăzută cu marca de contravenție și subscriere. — (3)

Conform notiței, publicată în nr. de ieri, mâne Duminecă după sf. liturgie se va ținea în biserică sf. Nicolae serviciul religios pentru aniversarea de 50 ani a cununiei d-lui *Teodor Nicolau* și a d-nei *Carolina Nicolau*. Prietenii și cunoscuții sunt rugați a lua parte la aceasta serbare.

Din despărțământul Brașov al „Asociațiunii“.

Comitetul despărțământului I (Brașov) al Asociațiunii aduce la cunoștința președinților agenturilor și în special O. domni preoți și învățători următoarele:

1. Conform hotărârei adunării generale, ținută în Sânpetru în 7/20 Iunie a. c. comitetul publică concurs la două premii de câte 30 cor., cu termia de 1 Iunie n. 1911 pentru cele mai bine îngrijite două grădini școlare. Premiile se vor distribui

la adunarea generală, cercuală din anul 1911.

2. Tot conform hotărârei adunării generale sunt invitați On. domni preoți și învățători, ca dâșii, din inițiativă proprie, sub auspiciile Asociațiunii să țină prelegeri potrivite pentru popor, având a raporta comitetului cel mult până la finea lunii lui Martie st. n. 1911 despre prelegerile ținute, ziua, și (aproximativ) numărul ascultătorilor. Acelor domni prelegători, cari ar dori să-și însoțească prelegerile și de proiecțiuni cu skioptikonul, comitetul le pune cu plăcere la dispoziție aparatul, iar membri din comitet sunt gata, ori-când, a instrua în manauarea skioptikonului, pe cei-ce o doresc aceasta. În acele agenturi însă, unde nu se va afla nici un prelegător, președinții agenturilor sunt invitați a ne aduce aceasta la cunoștință, în timpul cel mai scurt, ca atunci să se îngrijească comitetul de prelegeri

3. Se aduce la cunoștința președinților agenturilor Asociațiunii, că comitetul central a decis, că dela 1 Ian. 1911 încolo să dea fie-cărui membru ajutător în fie-care lună (afară de Iulie și August) câte-o broșură, care va apărea în biblioteca Asociațiunii precum și un călindar. Apelul prin care ni-se aduce la cunoștință această idee norocoasă a comitetului, precum și lista de subscriere vi-se alătură, cu observarea, ca lista să o înapoiți președintelui comitetului despărțământului d-l N. Bogdan, str. Caterinei 15, cel mult până la prima Decembrie st. v. a. c.

Onorate Domnule!

Această idee, a comitetului central trebuie sprijinită cu toată căldura, căci în felul acesta nu numai, că se promovează cultura poporului nostru în cercuri cât mai largi, nu numai, că se deșteaptă gustul de cetire al țaranului nostru, dar pentru popor e chiar un câștig real: Fie-care membru al Asociațiunii, în schimbul obolului cel-î jertfește pentru instituțiunea noastră se împărtășește și de roadele binecuvântate ale ei. În schimb Asociațiunea va străbate tot mai adânc în straturile poporului atrăgând și închegând tot mai mulți în jurul steagului pe care e scris: *cultură pentru poporul român*.

Apelăm, deci și din partea noastră la toți fruntașii comunelor noastre, la domni preoți și învățători și-i rugăm, să facă propagandă, cât mai mare pentru »Asociațiunea noastră« și în special pentru ideea comitetului central, să esplice poporului ce însemnează a fi membru la Asociațiune și ce valoare are aceasta pentru noi, căci suntem pe deplin convinși, că dacă poporul nostru înțelege odată rostul acestei mărețe instituțiuni, nu va întârzia a intra în șirul membrilor ei, iar noi cu sufletul liniștit vom putea zice, că ne-am făcut datoria.

Pentru comitetul despărțământului I (Brașov) al Asociațiunii.

N. Bogdanu,
dir. desp.

Dr. Al. Bogdanu,
secr. desp.

Bibliografie.

Aduc la cunoștință celor interesați că a apărut de sub tipar noua mea lucrare: «*Nunta Țiganului*» comedie originală într-un act prelung 60 fil; să poate procura dela toate librăriile noastre, asemenea și dela subscrierul, în Măgăreli u. p. Búrkös (N. Kúkküllő vm.) pe lângă trimeterea înainte a prețului în marce poștale.

Em. Suciu. Inv.

ULTIME ȘTIRI.

Berlin, 5 Nov. »Vossische Zeitung« e informată din București, că după știri sosite acolo, primministrul Khuen și contele Tisza au acceptat în principiu punctele principale ale programului Românilor din Ungaria și astfel se poate considera ca sigur, că tratativele se vor stârși cu rezultat mulțumitor.

(Ziarul nu spune, că din ce isvor bucureștean are aceasta știre, nu prea clară. — Red. »Gaz. Trans.«)

București, 5 Noembrie c. Eri la oarele 4 și 20, un automobil trecând în goană prin b-dul Colței, a călcat pe d-na Elise colonel Coandă, omorând-o pe loc.

Automobilul care purta No. 9 a dispărut imediat.

Cadavrul d-nei Coandă a fost ridicat de ambulanța salvării.

Constantinopol, 5 Noembrie. Știri despre transferarea ambasadorului persan de la Berlin la Constantinopol, a provocat mare agitație în sânul coloniei persane.

Persanii protestând la consulat și neobținând un răspuns favorabil s'au adresat ministrului de interne, care a invitat autoritățile să apere contra consulului pe persanii, cari au intenția să devie supuși turci.

Paris, 5 Novembre — Declarația ministerială pe care o va da noul guvern și pe care d. Briand, primul ministru, o va ceti în Cameră, iar d. Girard, ministrul justiției, la Senat, este așteptată cu mare încordare.

Ea se va ocupa în special de nouile proiecte de lege, prin cari se va împiedeca producerea unor noi greve ca aceea dela căile ferate și prin care se va retrage amestecul sindicatelor în mișcările greviste.

Viena, 5 Noembrie. Ziarul semi-oficios al ministerului de externe »Fremdenblatt«, publică un lung articol asupra manevrelor regale din România.

Articolul începe cu regretul, că creatorul armatei românești, regele Carol, din cauză de boală, n'a putut lua parte la aceste manevre.

Intrând apoi în descrierea manevrelor spune, că soldații români amintesc foarte mult pe soldații japonezi: sunt sprinteni, vioi, într'un cuvânt România posedă un material omenesc — în ceea-ce privește infanteria — incomparabil.

Berlin, 5 Noembrie c. Președintele societății electorale a partidului social democrat din cercul Potsdam, invită cu prilejul vizitei țarului pe socialiști la o manifestație contra despotului sângeros.

În toate cercurile electorale vor avea loc meetinguri. La Spandau va vorbi cunoscuta agigatoare Rosa Luxemburg, iar la Potsdam deputatul Hoffman.

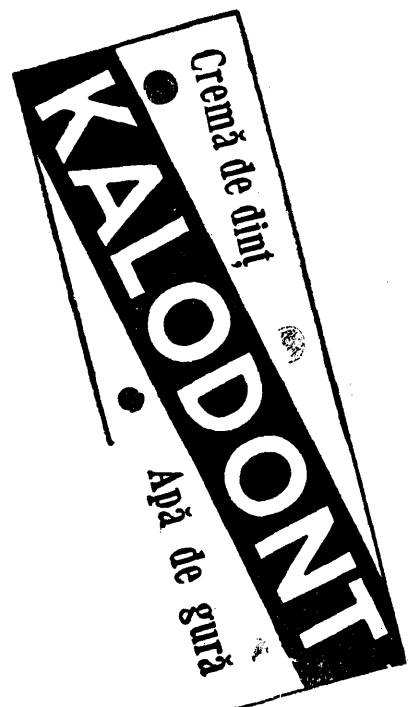
Budapesta, 5 Noembrie. Din raportul sosit la ministerul de interne rezultă, că în localitatea Dormand sunt 10 cazuri de holeră dintre care 5 decese.

În provincie s'au constatat două cazuri.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Succesorii.

Redactor resp. Ioan Spudercu

GHETE TURUL

cu tot prețul ieftin sunt lucrate din cel mai bun material în forma cea mai frumoasă și elegante, fason modern neîntrecut

120 Filiale în toate orașele mari din țară și străinătate.

CATALOGHE ILUSTRATE FRANCO

Cea mai mare fabrică de încălțăminte din monarchie. :::

CELE MAI BUNE GHETE

din ziua de azi.

SPECIALITATE
Original Goodyearwelt

„TURUL” Societate pe acții în TIMIȘOARA.
Cel mai mare asortiment de tot felul de ghete de cea mai bună calitate.
Filiala Brașov, strada Porții.

Prafurile-Seidlitz ale lui MOLL

Veritabile numai dacă fie-care cutiă este provădată cu marca de apărare a lui A. MOLL și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai obișnuite la stomac și pântec, în contra căreilor și acrolei la stomac, constipației cronice, suferinței de ficat, congestiunii de sânge, haemorhoidelor și a celor mai diferite bôle femeesci a luat acest medicament de casă o răsunătoare, ce crește mereu de mai multe decenii încôce. — Prețul unei cutii originale sigilate Corône 2— Falsificațiile se vor urmări ne cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabil numai dacă fie-care sticlă este provădată cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat), alină durerile de șoldină și reumatism și a altor urmări de recădă. —

Prețul unei cutii originale plumbate cor. 2.—

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metoda cel mai nou, pentru cultivarea rațională a pelei, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei bucați cor. —40 h.

Cinci bucați cor. 1.80

Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provădată cu marca de apărare A. Moll.

Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben 9 c. și reg. furnisor al curții imperiale.

— Comande din provincia se efectuează zilnic prin rambursul postală —

La depozite se se ceră anumit preparatele provădate cu iscalitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Depozite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth.

La croitoria universală

Brașov, strada Mihail Weiss Nr. 10
(Casa proprie).

Subscrisul îmi i-au voia a atrage atențiunea On. Public asupra croitoriei mele militare și civile la care se confecționează

REVERENZI

și tot felul de uniforme după croiala cea mai nouă. Totdeauna stau la dispozițiunea Onoratului Public a pregăti un lucru solid și deplin corăspunzător. Pentru comande cât mai multe rog pe On. Public a mi oferi binevoitorul sprijin. — Comandele urgente se efectuează în timpul cel mai scurt. — Semnez cu toată stima.

George Szócs,
Maestru croitor.

O vai!

Tusea, răgușala și flegma o vindecă iute și sigur

Trăiască

„Pastile alui Egger pentru piept”

are gust bun și nu strică apetitul.
Per Karton 1 cor. și 2 corcane.
Karton de probă 50 bani.

Deposit principal de trimitere:
Farmacia „Reichspalatin”

Budapest, Váci-körut 17.

Pastile Egger m'a vindecat!

Tusea blăstămată o să mă înec!

Se capătă în Brașov: Borsódy István, Julius Hornung, Emil Jekelius, Franz Kelemen, Victor Klein, Rudolf Kogler, Lang & Theil, droguerie, Eugen Neustädter, Heinrich G. Ober, Victor Roth, Stenner Frideric, Teutsch și Julius, droguerie.

In Râșnov: Josef Scheesser, Eugen Pastainer, Dr. Poschs Erben, droguerie.

Prețuri de tot scăzute.

Din cauza strămutării vând toate confectunile lucrate cu mâna cu prețuri de tot scăzute.

Fritz Bolesch

Strada Mihael Weis. Casa Copony.

Nr. 1113,3—150.

Se caută pentru o fabrică mai mare un

Corespondent harnic

Recerinte: Creștin, 23—26 ani, neînsurat, să scie bine limba română și germană în vorbire și scris să aibă cunoștințe comerciale perfecte, stenografice, scrisoare frumoasă, tragere de inimă, diligență, să fie capabil de a lucra independent, perspectivă de a deveni voiajor. Oferte detaliate cu fotografia, copii de testimonii sunt a se trimite sub Nr. 4563 la adresa Haasenstein & Vogler A. G. Wien I/I.

Pentru simplificare reciprocă să se trimită numai oferte care corespund pretensiunilor sus indicate.

THE CAMPBELL

Fabrică de motoare cu renume mondial, livrează cele mai bune reconstruite și durabile

BENZIN-MOTOARE || GAS-ASUGATIV-LOCOMOBILE

Cea mai ieftină

- > > sigură
- > > netulburată

funcționare.

Prețuri ieftine. — Condițiuni de plată favorabile. — Garanție în toată privința.

Representant General:

Korányi Victor BUDAPESTA VI, Liszt Ferencz-tér No. 9.

Telefon 64—64